

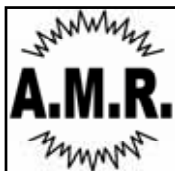
COLECȚIA TEZAU MACEDONEAN

2

TRADIȚII ȘI
OBICEIURI
MACEDONENE

Editura Macedoneanul
2008

Această carte este editată de
ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN
ROMÂNIA

cu sprijinul
GUVERNULUI ROMÂNIEI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Tradiții și obiceiuri macedonene - din Urzicuța. -

București : Macedoneanul, 2008

2 vol.

ISBN 978-973-88227-6-4

Vol. 2. - ISBN 978-973-88227-8-8

398(497.17)

Redactor șef : DUMITRESCU Liana

Redactor : DUMITRESCU Constantina

Redactor și traducător: ROGOBETE C. Laura Elen

Redactor și traducător : MIHAJLOV Marjan

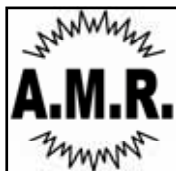
КОЛЕКЦИЈА МАКЕДОНСКО НАСЛЕДСТВО

2

МАКЕДОНСКИ
ТРАДИЦИИ
И ОБИЧАИ

Editura Macedoneanul
2008

Оваа книга е издадена од
ДРУШТВО НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД
РОМАНИЈА

Со помош на
ВЛАДАТА НА РОМАНИЈА

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Tradiții și obiceiuri macedonene - din Urzicuța. -

București : Macedoneanul, 2008

2 vol.

ISBN 978-973-88227-6-4

Vol. 2. - ISBN 978-973-88227-8-8

398(497.17)

Редактор шеф: ДУМИТРЕСКУ Лиана

Редактор: ДУМИТРЕСКУ Константинаа

Редактор: РОГОБЕТЕ К. Лаура Елен

Редактор и преведувач: МИХАЈЛОВ Марјан

Tradițiile macedonenilor din România păstrate de-a lungul vremilor se regăsesc și astăzi pe meleagurile Macedoniei și reflectă puternica credință în tradițiile ancestrale, creând o puternică legătură între etnicii macedoneni de pretutindeni, alungând orice neînțelegere provocată de pretenții absurde venite din partea celor care doresc să semene cu macedonenii.

Tradițiile și obiceiurile sunt puternic ancorate în viața noastră de zi cu zi și păstrează și stabilesc respectul pentru neamul din care facem parte. Diaspora macedoneană a păstrat aceste obiceiuri și tradiții cu respect pentru strămoși și a transmis generațiilor viitoare resursele spirituale ale neamului macedonean păstrate prin tradiții religioase sau laice, folclor, obiceiuri, artă culinară, etc.

Este legendar rolul Soarelui în viața macedonenilor, astru apreciat și iubit de toți cu sânge macedonean. Toate tradițiile transmise de străbuni au în centrul lor supremația Soarelui, care de cele mai multe ori este un prieten, este cel care dă viața și uneori este resursa în păstrarea veritabilelor bogății spirituale, credința în Dumnezeu și venerarea bogățiilor Pământului.

Aceste volume încearcă să vă arate puterea pe care o au tradițiile în viața de zi cu zi, în viața macedonenilor și subliniază sprijinul și iubirea Divină în păstrarea adevăratului tezaur al neamului macedonean – tradițiile și obiceiurile transmise de strămoși. Acestea, rămase nealterate sute de ani, dau naștere, rodesc în sufletul tuturor membrilor etniei comorile spiritualității macedonene. Păstrarea identității prin tradiție este unul din darurile primite de la strămoșii noștri, este și va rămâne comoara neamului macedonean.

Зачуваните традиции на македонците од Романија низ годините и денесе наоѓаат на македонско тло, остварувајќи силна вера меѓу народот, создавајќи силна поврзаност помеѓу етничките македонци, и отстранувајќи било какво недоразбирање произлезено од желбата на тие кои сакаат да бидат рамни со македонците.

Традициите и обичаите силно врежани во нашиот живот ја чуваат и засилуваат почитта кон македонскиот народ. Македонската дијаспора жи задржа овие обичаи и традиции со почит за нашиот народ и ги пренесе на идните генерации духовните вредности зачувани преку традициите, обичаите, културната уметност итн.

Пријателството на македонците со вредното Сонце, легендарно, почитувано и љубено од секогаш од нашиот народ. Доминантноста на Сонцето на македонците носи нови извори во зачувувањето на духовните богатства, вербата во Господ и вреднување на земните богатства.

Делата ја пресликуваат силата се претставува вредноста, вечната божествена љубов преку зачувувањето на македонското наследство. Традициите останати недопрени се постојана подлога за народот, чувар на народните ризници. Заштитата на идентитетот добиено преку пожртвуваноста на нашите предци, останува ризница на македонскиот народ.

CUPRINS

Fată Călıno	2
Mărul de aur	4
Cumicitul fetelor	6
Ritual pentru vița de vie	10
Ardeii	12
Slobozirea apelor	12
Pregătirea bagajului	16
Pripeșnicul	18
Zădușnița	22
Descântecele	22

СОДРЖИНА

Калино моме.....	1
Златно јаболко.....	3
Кумичитот кај девојките	5
Ритуал за лозовите насади.....	9
Пиперки	11
Пуштање на водите.....	11
Подготовка на багажот.....	16
Припешник	17
Задушница	21
Баење	21

КАЛИНО МОМЕ

Калино пено роднино,
Стори ми место да седнам,
Калино пено роднино,
Стори ми место да седнам,
Да седнам да се одморам
На твојто колено десно,
Да седнам да се одморам
На твојто колено десно,

Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,

Калино ние сме роднини
Сме две роди, моме Калино
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,

Мој татко и твојо све
Два браќа Калино, Калино моме
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,
Икона, икона писана,

Татко с татко ти са два браќа,
Ние сме роднини Калино,
Татко с татко ти са два браќа,
Ние сме роднини Калино,
Ние сме роднини Калино.

FATĂ CĂLINO

Călıno peno rubedenio,
Fă-mi loc ca să stau,
Călıno peno rubedenio,
Fă-mi loc ca să stau,
Să șed să mă odihnesc,
Pe genunchiul tău stâng,
Să șed să mă odihnesc,
Pe genunchiul tău stâng,

Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,

Călıno noi suntem rubedenii
Suntem două rude, fată Călıno
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,

Tatăl meu și tatăl tău sunt
Doi frați Călıno, fato Călıno,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,
Icoană, icoană pictată,

Tată cu tată ei sunt doi frați,
Noi suntem rubedenii Călıno,
Tată cu tată ei sunt doi frați,
Noi suntem rubedenii Călıno,
Noi suntem rubedenii Călıno.

ЗЛАТНО ЈАБОЛКО

Појдов, појдов, на водица
Најдов златно јаболко,
Тато дадов да го дели
Татко с мене криво дели,
Мене малку, нему много,
Мене малку, нему много,
Мене малку, нему много,
Мене малку, нему много,

Појдов, појдов, на водица
Најдов златно јаболко,
Мамо дадов да го дели
Мама с мене криво дели,
Мене малку, нејзе много,
Мене малку, нејзе много,
Мене малку, нејзе много,
Мене малку, нејзе много,

Појдов појдов на водица
Најдов златно јаболко,
Либе дадов да го дели
Либе с мене право дели,
Мене много, нему малку,
Мене много, нему малку,
Мене много, нему малку,
Мене много, нему малку,

Македонски песни од зоната на Олтенија
општина Долж месност Урзикуца песни стари
повеќе од 100 години донесено од македонката
Мајка Дида.

MĂRUL DE AUR

Venii, venii, la apșoară
Găsii un măr de aur,
L-am dat tatei să-l împartă
Tata cu mine greșit a împărțit,
Mie puțin, 'mnealui mult,
Mie puțin, 'mnealui mult,
Mie puțin, 'mnealui mult,
Mie puțin, 'mnealui mult,

Venii, venii, la apșoară
Găsii un măr de aur,
L-am dat mamei să-l împartă
Mama cu mine greșit a împărțit,
Mie puțin, 'mneaei mult,
Mie puțin, 'mneaei mult,
Mie puțin, 'mneaei mult,
Mie puțin, 'mneaei mult,

Venii, venii, la apșoară
Găsii un măr de aur,
L-am dat dragei să-l împartă
Draga cu mine bine l-a împărțit,
Mie mult, ei puțin,
Mie mult, ei puțin,
Mie mult, ei puțin,
Mie mult, ei puțin.

Căntece macedonene culese din zona Olteniei,
județul Dolj, comuna Urzicuța cu o vechime de peste
100 de ani de la macedoneanca Maica Dida.

КУМИЧИТОТ КАЈ ДЕВОЈКИТЕ

Диверзитет, мистерија, убавина, патос, сериозноста на македонските традиции и обичаи ги прави етничките македонци етнографско и културно богатство на местата каде што живеат.

Во еден разговор со една од старите македонки, дознав дека кумичитот кај девојките претставува еден многу стар обичај, со светост зачуван како и останатите. Мајка Дида напомена дека од кога знае за себе го познава и овој ритуал и дека е стриктно македонски обичај кој не го има кај ниту еден балкански народ.

Благодарение на живописноста или убавината на овој обичај, може и други балканци постари или помлади го презеле.

Кумичитот кај девојките има добро одредена порака, затоа што преставува една активност која претходи кај младите девојки, пред да станат невести и мајки во нивните куќи, имаат одговорност да ги пренесат душевните наследства, живи, на генерациите кои што доаѓаат.

Кога се прават колачиња за раздавање на лазарова сабота, се печат и три помали леба кои се ставаат настрана за кумичит.

На Цветници младите девојки било да се комшивки, другарки или роднини, неколку дена претходно се договараат и се среќаваат кај една од нив дома. Овде секоја си одбира по една боја. Секоја девојка крши по едно парче од сите нејзини погачи(секоја девојка има по три) се зема по едно парче корка која се врзува добро да не се отвори, со

CUMICITUL FETELOR

Diversitatea, misterul, frumusețea, patosul, seriozitatea tradițiilor și obiceiurilor macedonene fac din etnicii macedoneni o adevărată bogăție etnografică și culturală a pământului unde trăiesc.

În urma discuțiilor purtate cu unele dintre bătrânele macedonence, am aflat că această cumiceală a fetelor este un obicei străvechi, păstrat cu sfințenie ca toate celelalte de altfel. Maica Dida spunea că de când s-a pomenit cunoaște ritualul acesta și că este un obicei strict macedonean ce nu aparține niciunui alt popor din Balcani.

Datorită pitorescului sau frumuseții acest obicei a plăcut și este posibil ca și alți balcanici mai noi sau mai vechi să-l fi împrumutat.

Cumicitul fetelor are un mesaj foarte bine determinat, deoarece este o activitate premergătoare, a tinerelor copile, vis-a-vis de comportamentul lor de viitoare neveste și mame la casele lor, cu responsabilitatea de a transfera continuu moștenirile de suflet, generațiilor de va să vie.

Când se fac colăcei pentru împărțit la sâmbăta lui Lazăr, se coc și trei pituști care se pun deoparte pentru cumicit.

În Duminica Floriilor tinerele copile fie că sunt vecine, prietene sau rude, care s-au vorbit și au hotărât cu câteva zile anterior se întâlnesc acasă la una dintre ele. Aici își alege fiecare câte o culoare. Fiecare copilă rupe din pituștile (trei are fiecare) ei câte o bucată de coajă pe care o leagă bine să nu se desfacă, cu un fir de lână din culoarea aleasă. Se ia o stinghioară din

волнен конец од одбраната боја. Се зема една сосем тенка летвичка, лесна и права, подготвените парчиња корки леб и девојките тргнуват кон реката.

Се зема во предвид дека дел од овој ритуал се одвива на истечна вода.

Овој обичај има предвид одбирање на кумицата каде што ќе се прославува за Светите Велигденски Празници.

Кога ќе пристигнат кај реката девојките ги поставуваат подготвените корки леб по ред на дрвената летвичка, се наведнуваат над дрвеното плато над реката и внимателно ги преобркаат корките над реката на површината на водата.

Знаејќи дека е истечна вода, парчињата леб одбележани со волнени конци во различни бои (црвена, жолта, сина, зелена) се носени од струењето на водата и тие се одвојуваат едни од други и неколку одат понапред носени од брановите. По некое време едно се издвојува и продолжува пред сите. Се повторува истото затоа што секоја девојка има по три врзулки со корки леб од трите погачи од лазарова сабота.

По овој натпревар на реката се одбира кумицата, девојката чиешто врзулче од корка леб ги надмина врзулките на другите девојки.

Другите девојки и забележуваат зошто не излегле тие кумици, можеби затоа што не ја кажале од срце молитвата кон божественоста на реката.

Девојките и честитаат на кумицата а потоа сите одат кај нејзе дома, каде што домаќините мајката и бабата на девојката ги служат со папара.

Папара е мешавина од трите останати лепиња, наквасени со многу сируп, топол и благ. Сирупот се прави од вода и мед а подоцна место мед почна да се користи шеќер. Се служи со многу

lemn foarte subțire, ușoară și dreaptă, căucele din coaja de pită pregătite deja și cele câteva fete pleacă la pârâu.

Se are în vedere că o parte din acest ritual se desfășoară la o apă curgătoare.

Acest obicei are în vedere alegerea „nașei - cumița” unde va avea loc petrecerea de sfintele sărbători de Paști.

Ajunse la pârâu fetele așează căucele din coaja de pâine la rând pe stinghia de lemn, se apleacă ușor peste podișca de lemn de peste pârâu și răstoarnă cu grijă căucele pe suprafața apei.

Fiind apă curgătoare, bucățile de pâine însemnate cu fire de lână de culori diferite (roșu, galben, albastru, verde) sunt duse de curent astfel că ele se detașează unele de altele și câteva o iau înainte purtate de coama valurilor. După foarte puțin timp un singur căucele de pâine o ia înaintea tuturor. Se repetă alunecarea la apă a căucelelor din pâine deoarece fiecare fată are trei căucele provenind din cei trei colăcei copti de Sâmbăta lui Lazăr.

După rezultatul obținut în „întrecerea” de la pârâu, iese „nașa-cumița”, fata al cărui căucele le-a întrecut pe cele ale celorlalte fete în cele trei lansări pe apă.

Celelalte fete își reproșează cumva că nu au ieșit „nașe” poate și datorită faptului că rugăciunea de la pârâu n-au rostit-o către divinitate din tot sufletul.

Proaspăta nășică este felicitată de grupul de fete apoi toate merg acasă la aceasta, unde gazdele, mama și băbica fetei alese le servesc papară.

Papara este un amestec din cele trei pite rămase, înmuiate cu mult sirop cald și foarte dulce. Siropul de obicei se face din apă și miere sau ulterior s-a folosit în locul mierii, zahărul. Masa decurge într-o atmosferă de bucurie și multă veselie.

радост и веселба.

За една недела, на Велигден, девојките одат кај “кумицата” дома, убаво облечени, носат со нив црвени јајца сите од убаво поубаво исшарани, благи работи, козинаци и секаков вид на сукано.

Фамилијата на “кумицата” ги пречекува кумашинките на прагот, ги поканува на маса полна со земјени чинии полни јагнешко месо вцрвено под вршник, црвени јајца, пити и традиционални јадења.

Се завршува со надеж кај сите девојки дека идната година ќе им помогне Бога некоја од нив да биде кумица.

РИТУАЛ ЗА ЛОЗОВИТЕ НАСАДИ

Во македонската заедница од Урзикуца се уште се практикува еден стар ритуал пренесен од старите, на ден Свети Трифун, 1 февруари по нов, 14 февруари по стар календар. Поседниците на лозови насади тој ден одат на нивните посеци и закројуваат од лозница која ја натопуваат со ракија и вино, за годината која следува бидеј родна, богата а виното да има најдобар квалитет. На овој ритуал присуствува и свештеник кој држи служба, тогаш се собираат сите, си посакуваат берикет и здравје. На оваа прослава никогаш не отсутуваат зурли, тапани, и многу вино и ракија.

Овој стар ритуал е зачуван до денес кај етничките македонци во Романија но и во Македонија.

Peste o săptămână, la Paști, fetele merg la casa „nașei” îmbrăcate frumos, ducând cu ele ouă roșii care mai de care mai frumos încondeiate, diferite dulciuri, cozonac și tot felul de plăcini.

Familia „nașei” primește finele în prag, le pofteste la masa încărcată cu ghiviciuri din lut cu carne de miel rumenită în țăst, ouă roșii pe covorașe de pelin și plăcini aburinde, precum și preparate tradiționale.

Petrecerea se încheie cu speranța fiecărei fete ca în anul următor Dumnezeu să-i ajute ca ea să fie cumița.

RITUAL PENTRU VIȚA DE VIE

În mijlocul comunității macedonene din Urzicuța s-a mai păstrat un obicei din bătrâni ca de Sfântul Trifun, care este pe 1 februarie pe stil nou și pe stil vechi pe 14 februarie, cei care au în proprietate culturi de viță de vie merg pe aceste parcele de vie și simulează tăierea acesteia pe care o stropesc cu vin, să fie rodirea acesteia cât mai bogată și vinul să iasă de cea mai bună calitate. La acest ritual ia parte și preotul care ține o slujbă unde se adună toți sătenii și își urează unul altuia mult belșug și sănătate. La această serbare nu lipsesc tobele, trompetele și mult rachiu și vin.

Acest vechi ritual se practică și astăzi de etnicii macedoneni din România și în zonele viticole din Macedonia.

ПИПЕРКИ

Низи црвени сушени пиперки, традиција која и денес ја почитуваат етничките македонци од Романија, македонците ширум целиот свет, и во Македонија. Пиперките се нижат на крајот и се поставуваат на различни места низ домот да се сушат и да бидат заштитени од надворешните влијанија. Убавите низи црвени сушени пиперки ги разубавуваат местата каде што се сместени а кај набљудувачот предизвикуваат чувство на глад. Македонска гордост е да се има колку повеќе низи со овој скапоцен градинарски производ. Сушените пиперки се употребуваат за подготовка на кулинарски рецепти се до идната бербата следната година. Пиперката е едно од најзначајните јадења кај македонците ја конзумираат во секакви форми: печени, варени, полнети, конзервирани за во зима, поховани, толчени, пржени итн. Не постои оброк кај македонците било зима или лете да не е придружен од пиперки, одгледувани со голема љубов и грижа.

ПУШТАЊЕ НА ВОДИТЕ

Особено значаен настан претставува ослободување на водите и пуштање во употреба на бунар, завзема значајно место во кадарот на обичаите и традициите кај македонците. Водата најзначаен елемент во животот на човекот но и на животните и растенијата, елемент полн симболични семнификации на селско-аграрниот живот во оваа прилика клучниот елемент околу кој гравитираат

ARDEII

O tradiție care se respectă atât de către etnicii macedoneni din România cât și de către macedonenii de pretutindeni, inclusiv de cei din Macedonia, este acela de a usca ardeii roșii. Aceștia se înșiruiesc pe ață și se depozitează în diverse locuri ale gospodăriilor în așa fel încât să fie feriți de intemperii. Frumusețea acestor ghirlande cu ardei roșii aduc farmec și înfrumusețează locurile unde sunt depozitate și stimulează papilele gustative ale privitorului. Este mândria macedoneanului să aibă cât mai multe șiruri cu această prețioasă legumă. Ardeii astfel conservați sunt folosiți pentru diverse rețete culinare până la recolta următoare din anul viitor. Ardeii sunt un aliment de bază al macedoneanului care este consumat sub toate formele : copt, fiert, umplut, conservat pentru iarnă, pane, pisat, prăjit etc. Nu există masă la macedonean fie vară, fie iarnă de la care să lipsească acest aliment de bază pe care îl cultivă cu multă dragoste și pasiune.

SLOBOZIREA APELOR

Eveniment de importanță capitală în viața oricărei societăți umane și anume darea în folosință a unei fântâni, ocupă un loc important și în cadrul suitei de obiceiuri și tradiții macedonene. Apa, element de importanță majoră în viața oamenilor, animalelor și plantelor dar și element plin de semnificații simbolice a unei vieți rural-agrare este cu această ocazie elementul

ритуалните и фолклорни елементи на македонците од Романија.

Ритуалот на пушање во употреба на бунар (осветување) започнува со две недели пред самиот настан, започнува со чистење и зидање на бунарот. Една недела пред настанот. Три млади девојки облечени во народни носии секоја од нив носи по три кобилицы вода по три пати на ден: наутро до изгрејсонце, напладне и навечер пред зајдисонце. Од понеделник до петок девојките во чекор се следени од три момчиња(сведоци) кои одбележуваат со нож рецки на јаболкови гранчиња за секоја кобилица вода однесена од девојките. Сабота рано наутро сите шест млади учествуваат на ритуалот на ослободување на водата. На три краја на бунарот се палат три свеќи, се поткадува со темјан, девојките истураат по малку вода во коритото на бунарот во точен број со донесените кобилицы вода во претходните денови. Водата се изтура над парче нечешлана волна(според верувањата на македонците од Романија водата се прочистува само ако се премине низ нечешлана волна така речено таму си ги мие гревовите) сведоците сведочат дека девојките донеле толку кобилицы вода колку што треба, потоа девојките ги кршат јаболковите гранчиња на кои се бележело колку вода носеле во претходните денови. За цело време на ритуалот на бунарот треба да има запалено свеќи во форма на крст (според верувањата на македонците од Романија овие свеќи помагаат на починатите да примаат и тие вода). Овој ритуал е посветен на континуитетот, вечноста и бесмртноста, преку овој ритуал се верува дека водите ќе течат непрестано и ќе го полнат со чиста и пресна вода бунарот кој ќе треба да ги напои сите кои се жедни.

cheie în jurul căruia gravitează elemente de ritual și folclor specifice etnicilor macedoneni din România.

Ritualul dării în folosință a fântânii începe cu două săptămâni înainte de desfășurarea propriu-zisă a acestei obicei, cu procesul de curățire și sleire a acesteia. Cu o săptămână înainte, un grup de trei tinere îmbrăcate în costume populare încep să care fiecare câte trei cobilițe de apă de câte trei ori pe zi : dimineața până răsare soarele, la prânz când soarele este deasupra capului și seara înainte de apusul soarelui. De-a lungul celor cinci zile, de luni până vineri, fetele sunt „urmărite” pas cu pas de trei tineri (martorii) care crestează pe o nuia de măr cu ajutorul unui cuțit fiecare cobiliță dusă de fiecare dintre fete. Sâmbătă, dis de dimineață, cei șase tineri participă la ritualul de slobozire al apei. În trei colțuri ale fântânii se aprind lumini (lumânări), se dă înconjurul fântânii cu tămâie fumegândă, fetele varsă în jgheabul fântânii mici cantități de apă în exact numărul cobilițelor cărate în zilele anterioare. Apa este vărsată peste o bucată de lână netoarsă (în credința populară a macedonenilor din România apa este purificată dacă se trece printr-o bucată de lână netoarsă) și o bucată de săpun (macedonenii din România cred că săpunul astfel pus acolo spală păcatele) și martorii mărturisesc că fetele au cărat numărul care trebuie de cobilițe pline cu apă, după care fetele rup nuielele de măr pe care martorii „număraseră” în zilele anterioare cobilițele cu apă cărate. Pe tot timpul ritualului, în jgheabul fântânii trebuie să fie aprinse lumânări dispuse în cruce (în credința populară a macedonenilor din România aceste lumânări îi ajută pe cei trecuți în neființă să primească apă). Ritualul slobozirii apelor este un ritual dedicat continuității, perenității, imortalității, prin intermediul lui se crede că apele vor curge mereu și vor umple

Исто се смета и за еден ритуал за берикет, водата хранејќи ги културите.

ПОДГОТОВКА НА БАГАЖОТ

Жена во поодминати години, блиска роднина на покојникот го подготвува багажот на покојникот. Најпрвин се зема железна паричка предходно издупчена. Се врзува со конец паричката за малиот прст на десната рака.

Потоа таа шије една платнена вреќичка, вреќичката се шије од истото платно кое се става директно на даските од ковчетот, платно кое излегува и надвор, не само внатре. Ова платно се ткае дома. Македонката понатаму вели човекот има живот и смрт и затоа ја врши својата работа според традицијата не само според потребите.

Во оваа мала вреќичка не заборава да стави: 9 каменчиња, 9 парчиња мермер, 3 парчиња логачика (трн кој има флуоресцентно својство со округла форма, кои силно боцкаат), чешелот со кој се чешлал покојниот, 9 парчиња темјан, сапунот со кој е миен покојниот, 9 шипинки, 1 гранче капини.

Потоа старицата ги потсетува, и им бара на семејството на покојниот пари (банкноти или монеди) и едно кесенце со бонбони.

Парите ќе ги ставо во сите џебови од облеката на покојниот, според традицијата неопходни да ги плати сите небесни граници на неговото патување.

Се вели дека кесата со бонбони ќе му послужи кога ќе стигне на крајната дестинација. На небесните порти ќе биде пречекан од: семејството,

fântâna întodeauna cu apă curată și proaspătă care să-i adape pe toți aceia cărora le este sete. De asemenea este un ritual al belșugului, apa fiind cea care hrănește culturile.

PREGĂTIREA BAGAJULUI

O femeie în vârstă, rudă apropiată cu cel neînsuflețit se ocupă de acest "bagaj" al lui. Va pregăti mai înainte o monedă mică căreia i s-a făcut un orificiu. Va lega cu un fir de ață moneda de degetul mic de la mâna dreaptă.

După aceea va coase un săculeț din pânză. Menționez că săculețul este confecționat din aceeași pânză care s-a pus direct pe blana coșciugului, pânză care trece și în afara coșciugului, nu numai în interior. Această pânză se țese în casă. Macedoneanca spune că omul are și viață și moarte, și de aceea rânduiește lucrul ei conform tradiției, nu numai nevoilor.

În acest săculeț de dimensiuni reduse are grijă să pună : 9 pietricele, 9 bucățele de marmură, 3 bucăți de logacică (o buruiană care are inflorescența de formă rotundă, niște bile care înțeapă tare), pieptănul cu care a fost pieptănat cel mort, 9 bucățele de tămâie, săpunul cu care a fost spălat mortul, 9 măceșe, 1 rug de mure.

Urmează ca bătrâna să amintească și să ceară familiei mortului bani (sub formă de bancnote și monede) și o punguță cu bomboane.

Banii îi va pune în toate buzunarele de la îmbrăcămintea mortului fiindu-i necesari acestuia, conform tradiției pentru a-și plăti toate vămile cerului din călătoria pe care o va face.

Se spune că punguța cu bomboane îi va folosi când va ajunge la destinație. La porțile cerului va fi

роднини, пријатели. Со нив може да има деца а бонбоните ќе ги подели нив.

Кога стариците ќе разберат дека душата се подготвува да го напушти телото на тој кого го чувале со светост часови ред, ден и ноќ, му палат голема свеќа и ја држат в рака до последениот негов здив.

Веднаш потоа се зема друга голема свеќа, која се пали од претходно запалената свеќата наречена „свеќа на напуштање на душата “ и се држи запалена неколку минути во свеќникот кој стои над главата на покојниот.

Откако втората свеќа гори неколку минути, се гаси, се завиткува и, и се дава на месариката.

Месариката ја задржува и ја чува затоа што ќе и треба на секој износ кој ќе се прави на покојниот до првата година. Месариката е старица која во време од една година ги меси сите погачи за помен.

Секогаш кога ќе почне да меси, ја зема свеќата која што ја има добро сочувано и ја пали. Потоа го замесува тестото за сите погачи по ред со се што е неопходно за спомен. Откако ќе заврши со месењето се гаси свеќата ставјќи ја повторно и ја чува за наредниот помен.

ПРИПЕШНИК - МАКЕДОНСКИ РИТУАЛ

Овој ритуал се прави на сите износи до навршување една година, петочен ден до помен.

Се меси тесто од кое се прави една округла погача. На двата краја од погачата точно на сред се сече едно парче од 3 см кое се превива одозгора на погачата кон средина, се натиска малку и се пече

întâmpinat de către toți cei dragi : familia, rudele, prietenii. Printre aceștia pot exista și copiii, iar bomboanele vor fi împărțite acestora.

Când bătrânele înțeleg că sufletul se pregătește să părăsească trupul celui pe care l-au păzit cu sfințenie ore în șir din zi și din noapte, îi aprind o lumânare mare pe care i-o țin în mână până la ultima suflare.

Imediat după aceasta se ia tot o lumânare mare, care se aprinde de la cealaltă lumânare numită „lumânarea de ieșirea sufletului” și se ține aprinsă câteva minute în sfeșnicul de la căpătâiul mortului.

După ce a doua lumânare arde câteva minute, se stinge, se împachetează și se dă mesacicăi.

Mesacica o pune bine și o păstrează deoarece îi va trebui la fiecare pomană care i se face mortului până la 1 an. Mesacica este bătrâna care frământă timp de 1 an toți colacii pentru pomeni.

De fiecare dată când se apucă de frământat, ia lumânarea pe care a avut-o în păstrare și o aprinde. După aceea frământă aluatul pentru toți colacii, cu rânduială cu tot, necesari pomenii. După ce a terminat de frământat stinge lumânarea punând-o la păstrare până la pomana următoare.

PRIPEȘNIC – RITUAL MACEDONEAN

Acesta se face la toate pomenile mortului până la 1 an, în ziua de vineri până în pomană.

Se frământă un aluat din care se face o turtă ovală. La cele două capete ale turtei, exact la jumătate se taie din turtă o bucată de 3 cm care se îndoaie peste turtă către mijloc, se presează puțin și se coace spoită cu ou deasupra.

намачкана со јајце одозгора.

Од друго парче тесто се прават три помали погачи. Се зема од садот каде што се варела пченицата еден ваган варена пченица. Пченицата се меша со мед и со црно вино.

Се зема еден пешкир, се става во фурната, се редат на него погачите, трите лепиња, ваганот со варена пченица измешана со мед и вино. На секоја од трите погачи се става по една свеќа и се пали. Се потчадува со темјан. Се зема округлата погача, се крши на два дела, но не во целост, долниот дел да остане, се крева со рацете одозгора, се дува и се собира наместо како да не била скршена, повторно се прекршува и се дува, ова се повторува три пати. Се дува нагоре од кошот на пламенот, месариката секогаш кога дува вели: „Нека му е за душа ...“.

Месариката е жена која ги меси сите погачи и лепиње на сите пригоди, всушност која се занимава со цел ритуал за секој спомен се до навршување на годишнина од смртаа на покојниот. Месариката е блиска роднина на фамилијата.

Откако месарика кажува: „Нека му е за душа...“ ја зема округлата погача, ја кине на парчиња кои ги наквасува со едниот крај во измнеашаната пченица со вино. Се делат парчиња од поцрвенета погача и блага пченица на домашните а потоа и на туѓите, се, за да не се врати ништо од сево ова дома..

Значајно е да се знае дека кај македонците покрај други обичаи и традиции, културно наследство старо векови, ритуалот на погребување во сите етапи кој одминуваат има една огромна незамислива доза на чисто верување, светост и смиреност.

Македонецот сево ова го третира со сериозност, не го прави тоа површински само колку

Din altă bucată de cocă se fac trei pitișoare.

Se ia din ceaul în care a fiert grâul pentru colivă, o strachină cu grâu fiert. Acesta se amestecă cu miere și cu vin negru.

Se ia un peșchir, se pune în vatră, se așează pe el turta, cele trei pâinișoare, cele trei pitișoare, strachina cu grâul amestecat cu miere și vin. Pe fiecare din cele trei pitișoare se pune câte o lumânare și se aprind. Se tămâie. Se ia turta ovală, se rupe în două, dar nu de tot, să se mențină partea de jos, se ridică cu mâinile deasupra, se suflă pe ea, se strânge la loc ca și când nu ar fi ruptă, se îndoaie din nou pe ruptură lăsându-se cele două jumătăți în jos, se suflă acest lucru făcându-se de trei ori. Se suflă în sus în colțul de la vatră, mesacica zicând de fiecare dată când suflă : „Să fie de sufletul lui ...”.

Mesacica este femeia care frământă toți colacii cu rânduielele lor, de fapt care se ocupă de întreg ritualul pomenilor până la împlinirea sorocului de an a decedatului. Mesacica e rudă foarte apropiată familiei.

După ce mesacica zice :”Să fie de sufletul lui ...” ia turta ovală, o rupe în bucăți pe care le înmoaie cu un capăt în grâul dulce amestecat cu vin. Se împarte tot la cei din obor și apoi la străini, bucăți din turta înroșită în vinul în care a fost înmuiat și grâul, pentru că nu se aduce nimic din toate acestea în casă.

Este important să se știe că la macedoneni, pe lângă alte obiceiuri și tradiții, zestre de cultură moștenită de peste veacuri, ritualul înmormântării în toate etapele ce decurg din acestea are un dozaj inimaginabil de pură credință, sacralitate și smerenie.

Macedoneanul tratează în profunzime toate aceste lucruri importante pentru el, nu o face superficial de dragul de a se achita de obligații și atât, respectă cu sfințenie ca adevărat creștin închinat Dumnezeuului

да им помине редот и толку, го почитува сево ова со светост како прав верник поданик на Господ Бог.

ЗАДУШНИЦА - КАЈ МАКЕДОНЦИТЕ

чинија грав
пченица
погача со сите редови
шише вино

Погачата во сите редови ѝ опфаќа : големата погача, поскура, литургија, Господ, Архангел и три помали лепчиња.

Задушница се прави само на Голем Петок до Свети Димитрија, на скоро починатите и на тие кои сеуште не се навршило година.

Кошницата со раздавки е носена од две жени, блиски роднини на покојниот, директно на неговиот гроб. Таму се раздаваат на децата, жените и на сите кои во тој момент се таму.

Доколку не се подели се, на враќање дома жените ќе се погрижат што останало да го разделат на тие кои ќе ги сретнат на пат или на соседите. Се што е за спомен се раздава затоа што дома не се враќа ништо.

Треба да се запамети дека на задушница не се оди на црква се оди директно на гробишта, петочните сабајлиња се до Свети Димитрија.

БАЕЊЕ

Баењето е магична формула која се базира на терапевтската сила на зборот. Употребата на географската зона која денес е наречена Балкан е

nostru.

ZĂDUȘNIȚA – LA MACEDONENI

o farfurie cu fasole bătută

o colivă

1 colac cu rânduiala lui

1 sticlă cu vin

Colacul cu rânduiala sa cuprinde : colacul cel mare, prescură, liturghie, Dumnezeu, Arhanghel și trei pitișoare.

Zădușnița se face numai în vinerea până în Sfântul Dumitru, la cei morți de curând și la cei care nu au împlinit anul.

Coșul cu această pomană se duce de către două femei, rude apropiate ale celui mort, direct la cimitir. Acolo se împarte pomană la copii, femei, la cei aflați atunci în cimitir.

Dacă nu s-a împărțit totul, la întoarcerea acasă femeile vor avea grijă să dea de pomană celor întâlniți în cale, la vecini. Toată pomana se dă pentru că nu se duce nimic acasă.

De reținut este faptul că zădușnița nu se duce la biserică, se duce direct la mormânt, în cimitir, în dimineața de vineri până în Sfântul Dumitru.

DESCÂNTECELE

Descântecelile și descântăturile sunt formule magice bazate pe puterea terapeutică a cuvântului. Folosința lor în arealul geografic care astăzi poartă

атестирано уште од античко време.

Во престари времиња кога единственото лекување на болестите бил преку народните лекувања, и тоа особено преку напивки од варени тревки и корени, и психичко подготвување на пациентот, подготвување особено спроведено преку „зборови“.

Едно баење би можело да биде еден поттикнувачки текст за секој читател, кој посакува да навлезе во тајните на прадедовскиот народен менталитет, во кој магијата и магичноста дишат со секој збор, со секоја строфа.

41 зрно,
41 брат,
Во една кошула облечени.
Како знаете,
Да из’ртете,
Да разелените.
Така да ми кажете
За момчево се што знаете .
На кого му гледам,
Дали ќе се жени
Да ми падне темелот на 9,
Срцето на три
Оди со зрната патници
За него кажете ми
И јас нешто да најдам

и следната :

41 зрно,
41 брат,
Како знаете,
Да из’ртете,
Да разелените.
Да ми кажете за (името на девојката)
Дали таа патува

numele generic de Balcani e atestată încă din antichitate.

În vremurile ancestrale când singurul tratament al bolilor era tratamentul popular, acesta viza, pe lângă fierturile din rădăcini și ierburi, și "pregătirea" psihologică a pacientului, pregătire făcută în special prin "vorbe".

Un descântec sau o descântătură poate fi o lectură incitantă pentru fiecare dintre noi dacă este dornic să pătrundă în tainele unei mentalități populare ancestrale, în care magia și magicul respiră cu fiecare cuvânt, cu fiecare strofă.

41 de bobî,
41 de frați,
Într-o cămașă îmbrăcați
Cum știți
Să-ncolțiți
Să-nverziți
Așa să-mi dați
De știrea voinicului acesta
De care dau,
Dacă s-o însura
Să-mi cadă temeul pe 9,
Inima în trei
Mers cu boabele călătoare
Să-mi spuneți de știrea lui
Ca să aflu și eu ceva

și respectiv :

41 de bobî,
41 de frați,
Cum știți
Să-ncolțiți
Să-nverziți
Să-mi dați de știrea...(prenumele fetei)

Дали таа чека
Да ми кажете
ДА ми дадете
Да се соберете
Со радост да ми кажете
Добро ли е
Лошо ли е
И 1 и 2 да направите
И од вас ништо повеќе.

Собрани од Константина Думитреску, Ани и Михаил
Иримија, од старите македонки од месноста
Урзикуца општина Долж

Овие обичаи се зачувани и во различни зони на Македонија до ден денес и се прават да не се изгубат. До толку повеќе етничките македонци од Олтенија кои поминаа низ многу тешкотии и платија многу даноци за да можат да ги зачуваат овие ритуали и обичаи донесени од македонците на овие краишта пред десетици или стотици години заено со нивното доаѓање во Романија.

**ДУМИТРЕСКУ Константина
Претседател Д.М.Р**

Dac-o fi călătoare
Dac-o fi stătătoare
Să-mi dați
Voi să vă adunați
Să-mi spuneți cu bucurie
Dac-o fi bine
Dac-o fi rău
Și să faceți 1 și 2
Și nimic de voi.

Culese de Constantina Dumitrescu, Ani Irimia de la
bătrâne macedonence din localitatea Urzicuța județul
Dolj

Aceste obiceiuri se mai păstrează în diferite zone ale Macedoniei și astăzi și se practică cu strictețe pentru a nu se pierde. Deși au trecut prin multe greutăți și au plătit multe tribute pentru ca „viața de macedonean” să dăinuie peste veacuri, etnicii macedoneni din zona Olteniei au reușit să nu piardă aceste minunate ritualuri și obiceiuri macedonene, aduse o dată cu ei acum sute de ani în România.

***DUMITRESCU Constantina
Președinte A.M.R.***

Cine suntem noi ?

Asociația Macedonenilor din România a fost înființată în anul 2000 ca urmare a inițiativei unui grup de macedoneni inimoși.

Din anul 2001 asociația noastră este membră, alături de organizațiile tuturor celorlalte etnii din România, în Consiliul Minorităților Naționale, organ consultativ de specialitate al Guvernului României.

Încă din anul înființării sale A.M.R. a reușit să obțină sprijinul etniei macedonene și implicit voturile necesare pentru a avea reprezentare parlamentară.

La alegerile din anul 2004 susținerea primită de către AMR din partea macedonenilor a fost și mai mare, etnia macedoneană fiind reprezentată acum în Parlamentul României, Camera Deputaților, de către Liana Dumitrescu, vicepreședinte AMR.

Vă puteți adresa dnei. deputat Liana Dumitrescu atât prin intermediul conducerii filialelor AMR, cât și la biroul parlamentar din București str. Thomas Masaryk nr. 29 sector 2, telefon 021 - 212. 09. 22, fax. 021 - 212. 09. 23, de luni până sâmbătă, între orele 10 - 19 sau la e-mail-ul: lianadumitrescu2000@yahoo.com sau lianadumitrescu@cdep.ro.

Care este scopul nostru ?

Scopul A.M.R. este acela de a:

- Reprezenta public, promova și ocroti interesele etniei macedonene din România;
- Aprofunda cunoașterea culturii, limbii și istoriei macedonenilor;
- Apăra și lărgi drepturile individuale ale membrilor minorității macedonene din România;

- Întări raporturile de colaborare româno-macedonene.

Care sunt realizările noastre ?

Asociația Macedonenilor din România, prin efortul membrilor săi, a reușit să-și concretizeze o parte din țelurile sale:

- Înființarea a 45 de filiale în 20 județe,
- Organizarea de cursuri de limbă macedoneană,
- Editarea de publicații de interes pentru membrii etniei,
- Editarea creațiilor literare ale autorilor de origine macedoneană,
- Organizarea de expoziții și manifestări ale artiștilor aparținând etniei,
- Acordarea de premii și burse celor mai merituoși membri ai etniei,
- Organizarea de seminarii, mese rotunde și dezbateri pe teme de interes specifice,
- Organizarea de tabere și excursii pentru cei mai merituoși membri, în special copii și tineri, în România și în Macedonia,
- Înființarea unei trupe de teatru de copii,
- Înființarea mai multor ansambluri folclorice - ansamblul “Ilinden 2002”, ansamblul “Raze Macedonene”, ansamblul “Sonțe”, ansamblul “Fii Soarelui”.
- Sărbătorirea principalelor evenimente laice și religioase din viața macedonenilor,
- Acordarea de ajutoare membrilor etniei aflați în nevoie,
- Dezvoltarea conștiinței de etnic macedonean,
- Păstrarea și transmiterea generațiilor tinere a patrimoniului tradițional macedonean.

Planuri de viitor

- Continuarea programul de promovare și sprijinire a artiștilor din diverse domenii și în special a copiilor și a tinerilor talentați,
- Înființarea unui muzeu etnografic macedonean,
- Organizarea propriului festival folcloric,
- Acordarea de burse naționale și internaționale pentru cei mai meritoși copii și tineri,
- Derularea de programe tradiționale pentru vârstnici,
- Implicarea tinerilor în păstrarea și dezvoltarea moștenirii culturale tradiționale,
- Implicarea dumneavoastră în programele și proiectele noastre aflate în derulare,
- Și multe altele ...

Sediul central al Asociației Macedonenilor din România:

București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2,

Telefon : 021 - 212.09.22

Fax : 021 - 212.09.23

E - mail : asmacedonenilor@yahoo.com.sg

www.asociatia-macedonenilor.ro